

Arbetsmarknadsdepartementet

Eskilstuna kommuns yttrande över remiss - SOU 2024:41 Styrkraft för lyckad integration

Eskilstuna kommun har fått möjligheten att yttra sig över remissen *Slutbetänkandet av Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)*.

Utredningens förslag och bedömningar för en strategisk och sammanhållen styrning av integrationspolitiken

Nuvarande styrning och uppföljning är bristfällig

Eskilstuna kommun instämmer med att nuvarande styrning och uppföljning är bristfällig. Kommunen välkomnar regeringens initiativ att hantera de utmaningar som finns genom att införa en mer kunskapsbaserad styrning, vilket förväntas kunna motverka stereotypa uppfattningar om hur det går för utrikes födda kvinnor och män. Eskilstuna kommun delar utredningens bild om att uppföljningen av integrationspolitiken behöver ske både sektorsvis och sektorsövergripande för att möjliggöra en helhetsbild av hur utvecklingen och resultaten ser ut inom integrationsområdet. En tydligare uppföljning skulle även gynna kommunernas integrationsarbete. Eskilstuna kommun betonar dock vikten av att ett aktivt arbete mot etnisk diskriminering bör vara en viktig del av det samlade integrationsarbetet.

En tydligare myndighetsstyrning

Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken upphävs

Eskilstuna kommun delar utredningens bild av att den nuvarande regleringen av myndigheternas ansvar är otydlig och instämmer med att förordningen bör upphävas.

Ett integrationsperspektiv integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter

Eskilstuna kommun instämmer med utredningens bedömning att vissa myndigheter, vars verksamhet särskilt berör målgruppen, ska ha ett utpekat ansvar i instruktionerna för att inom sitt verksamhetsområde främja integrationen med utgångspunkt i det

nationella målet för integrationspolitiken. Eskilstuna kommun ser positivt på att berörda myndigheter även får ett långsiktigt uppdrag. Eskilstuna kommun vill dock betona att utgångspunkten bör, liksom tidigare, vara att integrationspolitiken är ett tvärpolitiskt område, likt jämställdhet. Detta är särskilt viktigt när det gäller antidiskriminering och att säkerställa att service och tjänster når hela befolkningen.

Myndigheternas redovisning ska vara uppdelad efter svensk respektive utländsk bakgrund

Eskilstuna kommun ställer sig positivt till att myndigheter i större utsträckning arbetar utifrån ett solitt och evidensbaserat kunskapsunderlag. Att integrera ett integrationsperspektiv i myndigheters analys- och uppföljningsarbete är inte bara av värde för myndigheterna utan även för kommuner som får bättre underlag för arbetet inom integrationsområdet. Eskilstuna kommun betonar dock vikten av att använda kön som övergripande och genomgående indelningsgrund i förslaget, även när den kombineras med variabler som till exempel utländsk bakgrund. Det betyder att data för kvinnor och män alltid ska synliggöras, oavsett vilka andra variabler som ingår.

Sektorsansvar införs för vissa myndigheter

Eskilstuna kommun instämmer med att en systematisk uppföljning av utvecklingen inom de integrationspolitiska delmålen är av vikt för att skapa förutsättningar att nå det övergripande målet. Eskilstuna kommun ställer sig positivt till att vissa myndigheter får ett tydligare uppdrag att följa upp delmålen. Eskilstuna kommun ser även positivt på att vissa myndigheter får särskilda uppgifter att samordna, stödja och driva på andra aktörer inom respektive sektor. Kommuner kan ha stor nytta av metodstöd och goda exempel på arbetssätt. Eskilstuna kommun välkomnar även förslaget om framtagandet av årliga rapporter inom de sektorsansvariga myndigheterna. Rapporterna kan ge en samlad bild av utvecklingen av de integrationspolitiska delmålen och kommer bli hjälpsamt för kommuners integrationsarbete.

Ett nationellt integrationsråd inrättas inom Arbetsförmedlingen

Eskilstuna kommun instämmer med att strategisk styrning förutsätter långsiktighet och kommunen anser att det är positivt med ett nationellt råd. Det signalerar vikten av integrationsfrågorna och det är positivt att flera olika aktörer ingår i det självständiga rådet. Eskilstuna kommun vill betona regionernas viktiga roll i integrationsarbetet och anser att regionerna bör ha ett tydligt ansvar. Kommunen vill även understryka vikten av kommunernas roll i det nationella rådet samt att en lyhördhet bör finnas gentemot kommunernas behov och förutsättningar. Kommunen ser även vikten av att ha ett tydligare barnrättsperspektiv i det nationella rådet då integrationsutmaningar i hög grad även påverkar flickor och pojkar. Det nationella rådet ska bland annat främja samverkan med civilsamhället och Eskilstuna kommun ser därmed vikten av att inkludera det civila samhället i det nationella rådet, förslagsvis genom att inkludera representanter för ungdomsorganisationer.

Eskilstuna kommun ser dock en risk med att det nationella rådet främst präglas av delmålet *ekonomisk integration och arbete* utifrån att ansvarig myndighet föreslås bli Arbetsförmedlingen. Eskilstuna kommun betonar vikten av ett brett

integrationsperspektiv i det nationella rådet. Arbetsförmedlingen bör även ges goda förutsättningar för att driva det nationella rådet och samverka med övriga aktörer.

Breddad samverkan om integrationsinsatser på regional nivå

Eskilstuna kommun håller med om att länsstyrelserna är en central aktör på regional nivå när det gäller att främja samverkan. Kommunen betonar vikten av länsstyrelsernas funktion framför allt när det gäller flyktingmottagandet där länsstyrelsernas samordningsroll är viktig. Eskilstuna kommun vill dock betona att länsstyrelsernas stöd ska utgå ifrån kommunernas behov, vilket kan variera utifrån kommunernas storlek.

Om breddad samverkan även innefattar framtagandet av regionala strategier understryker Eskilstuna kommun vikten av att utarbeta eventuella strategier med bred delaktighet, för att på bästa sätt fånga upp behoven och förutsättningarna hos länets kommuner, region, myndigheter samt centrala aktörer som näringslivet och civilsamhället. I ett sådant arbete skulle länsstyrelsen ha en samordnande roll som tillser att framtagandet av den regionala strategin görs tillsammans av de olika parterna för att uppnå en reell förankring och ägarskap med skarpa åtaganden för förbättrad integration. Detta skulle i sin tur lägga grunden för en framgångsrik implementering bland länets olika aktörer.

Eskilstuna kommun ser positivt på att länsstyrelsernas uppdrag breddas och inkluderar utrikes födda, oavsett grund för bosättning och oavsett om insatserna riktar sig till nyanlända invandrare eller till utrikes födda kvinnor och män som har varit bosatta i Sverige en längre tid. Kommunen anser dock att uppdraget bör breddas ytterligare och inkludera målgruppen utländsk bakgrund, som med fördel kan kopplas an till länsstyrelsernas uppdrag kring jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Regeringen bör ta fram en sektorsövergripande strategi för integrationspolitiken

Eskilstuna kommun välkomnar en nationell strategi för att konkretisera politikens inriktning samt för att komplettera styrningen och uppföljningen.

Indikatorer och en Integrationsbarometer för förbättrad uppföljning av integration

Eskilstuna kommun välkomnar en tydligare uppföljning av integrationspolitiken med tydliga indikatorer och kompletterande analyser för uppföljning. Indikatorerna är tydliga och fokus är att minska skillnaderna på gruppnivå. Eskilstuna kommun ställer sig positivt till att resultaten redovisas utifrån regionala statistikområden (RegSO) samt utifrån bakgrundsvariabler kön, ålder, vistelsetid och utbildning. Däremot vill kommunen återigen särskilt betona vikten av att använda kön som övergripande och genomgående indelningsgrund i förslaget. Kommunen vill även betona vikten av att kunna samköra bakgrundsvariabler. Ett sådant resultatunderlag skulle vara värdefullt för kommunernas uppföljningsarbete och minska på administration för utveckling av egna uppföljningsmått. Kommunen ser även positivt på att indikatorerna utgår ifrån EUs gemensamma indikatorer, det skapar en tydlig röd tråd.

Eskilstuna kommun ser positivt på att upplevd diskriminering och kvalitet i SFI är kompletterande uppgifter som kan användas för att ge en mer heltäckande bild av utvecklingen för delmålen ekonomisk och språklig integration.

Eskilstuna kommun vill särskilt lyfta vikten av att utredaren ser över målgruppen för uppföljningen. Kommunen ser behov av att statistiken för alla delmål breddas till vuxna med utländsk och svensk bakgrund för att även fånga integrationsutmaningar kring barn till migranter som nu är vuxna. Statistiken för alla delmål bör även breddas till att inkludera flickor och pojkar för att förtydliga barnrättsperspektivet inom integrationsområdet. Ett sådant statistikunderlag skulle även vara värdefullt för kommuners integrationsarbete.

Eskilstuna kommun välkomnar att SCB får ett uppdrag att utveckla indikatorer för uppföljning av integration inom integrationspolitikens fem delmål. Kommunen betonar vikten av dialog och delaktighet i framtagandet av indikatorer och ser kommunernas roll som betydelsefull för att uppföljningen ska bli så användbar som möjligt. För att underlätta för kommuner bör statistikunderlaget finnas tillgängligt i KOLADA för att skapa förutsättningar för regionala och kommunala jämförelser.

Integrationsbarometern kan med fördel även integreras i SCB:s medborgarundersökning så att upplevelser av integration fångas både bland målgruppen såväl som majoritetssamhället. På så sätt får även kommunerna tillgång till den upplevda integrationen på lokal nivå och får bättre förutsättningar att göra mer träffsäkra insatser. Att motverka segregation är en förutsättning för att lyckas med integrationsarbetet. SCB bör i sitt uppdrag med integrationsbarometern beakta hur statistiken ska synkroniseras med andra framtagna barometrar som segregationsbarometern.

Eskilstuna kommun ser positivt på att integrationsbarometern utvecklas efter samråd med det nationella integrationsrådet samt forskare inom integrationsrådet. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt för analys av undersökningens resultat betonar Eskilstuna kommun vikten av en tydlig jämförelsegrupp i form av befolkningen som helhet. Integration är en ömsesidig process och enbart kunskap om målgruppen ger inte ett tillräckligt bra kunskapsunderlag.

Utredningens förslag om ersättningar som ger jämställda och ökade drivkrafter att arbeta

Deltagare i etableringsprogrammet behöver kunna klara sin försörjning utan kompletterande försörjningsstöd

Eskilstuna kommun ser positivt på ett tydligt jämställdhets- och barnrättsperspektiv i analysen om ersättningar. Kommunen instämmer med att sänkta ersättningar kan ge icke önskvärda effekter. Jämställdhetsperspektivet bör särskilt beaktas med hänsyn till de danska studierna om effekterna av sänkta ersättningar till nyanlända flyktingar. Eskilstuna kommun ställer sig positivt till utredningens bedömning att ersättningarna till deltagare i etableringsprogrammet behöver utformas så att de minskar beroendet av ekonomiskt bistånd och ger den enskilde tydliga incitament att vara aktiv.

Kommunen vill dock betona att de pågående utredningarna om bidrag till enskilda kan påverka utredningens slutsatser.

Ersättningar som ger incitament att arbeta och delta i etableringsinsatser

Etableringsersättningen och etableringstillägget ska följa utvecklingen av konsumentprisindex.

Kommunen ställer sig positivt till förslaget då det skapar goda förutsättningar för deltagare att försörja sig på egen hand, utan ett behov av ekonomiskt bistånd för kommande år och att kostnaderna för deras försörjning inte övervältras på kommunerna.

Nivån på etableringsersättningen höjs

Kommunen ställer sig positivt till att nivån på etableringsersättningen höjs då den höjda nivån minskar behovet av kompletterande försörjningsstöd. Eskilstuna kommun ser dock en risk med att höjningen inte räcker till för att täcka deltagarnas kostnader i större kommuner där hyresnivåerna är högre. Eskilstuna kommun understryker vikten av att ersättningsnivåerna anpassas så att de täcker deltagarnas kostnader, särskilt i större städer där hyresnivåerna generellt sett är högre. Kommunen vill särskilt poängtera vikten av att etableringsersättningen och etableringstillägget kontinuerligt följer utvecklingen av konsumentprisindex enligt förslaget i utredningen. Det positiva utfallet av de förändrade ersättningarna till nyanlända i etableringsprogrammet kan snabbt urholkas om ersättningsnivåerna inte kontinuerligt följer konsumentprisindex.

Etableringstillägget för barn höjs och individualiseras

Kommunen ställer sig positivt till att etableringstillägget för barn höjs och individualiseras för att stärka kvinnors ekonomi och deltagande på arbetsmarknaden. Ett individualiserat etableringstillägg kan främja jämställdheten. Kommunen betonar dock att behovet av kompletterande försörjningsstöd inte ska finnas för deltagare inom etableringsprogrammet oavsett familjestorlek. Försörjningsstödet är välfärdssystemets sista ekonomiska skyddsnet, avsett att täcka tillfälliga försörjningsproblem och inte för att komplettera låga statliga ersättningsnivåer. Försörjningsstödet ska inte betraktas som ett kompletterande bidrag, för rätt incitament och signaler till såväl individer som till övriga samhället måste deltagare i etableringsprogrammet kunna erhålla tillräckliga medel för sin försörjning och därmed inte behöva försörjningsstöd från kommunen. Sammanfattningsvis ska lika rättigheter och förutsättningar till statlig ersättning gälla oavsett familjestorlek. Antalet barn i ett hushåll ska inte vara en avgörande faktor för att behöva ansöka om kompletterande bidrag i form av försörjningsstöd.

Utökade möjligheter att arbeta parallellt med att delta i etableringsinsatser

Kommunen ställer sig positivt till utökade möjligheter att arbeta parallellt med att delta i etableringsinsatser. Förslaget är en viktig förutsättning för deltagarnas egenförsörjning och även den sociala integrationen. Det kan även innebära färre ansökningar om ekonomiskt bistånd.

Eskilstuna kommun ser dock en risk med att språkinlärningen försämras om deltagare prioriterar arbete framför utbildning. Det finns risk för att nyanlända avbryter studier för arbete, vilket kan vara ogynnsamt för målgruppen på längre sikt. Arbete och utbildning för inte stå i konflikt, språkinlärningen är en viktig förutsättning för jobb. Eskilstuna kommun betonar vikten av en uppföljning av förslaget.

Uppdraget att avskaffa etableringstillägget och bostadsersättningen

I enlighet med utredaren, ifrågasätter Eskilstuna kommun avskaffandet av etableringstillägget och bostadsersättningen. Ett avskaffande innebär en ekonomisk belastning för kommuner då deltagare kommer behöva ansöka om ekonomiskt bistånd för att få ihop ekonomin. Eskilstuna kommun instämmer med utredningen att ett avskaffande medför negativa konsekvenser för barn då den ekonomiska levnadsstandarden för barnfamiljer riskerar att försämras ytterligare. Kommunen instämmer med att konsekvenserna av ett avskaffande riskerar att motverka syftet med integrationspolitiken och därmed minskad måluppfyllelse.

ESKILSTUNA KOMMUN